



**BORSA
İSTANBUL**

**BISTECH Sistemiyle Birlikte
Pay Piyasası İşleyişine İlişkin Devreye
Alınacak Uygulama Değişiklikleri ve
Yeni Uygulamalar**

Pay Piyasası Bölümü

Kasım2015

Sürüm: III

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	1
2. BISTECH SİSTEMİNDEKİ UYGULAMA DEĞİŞİKLİKLERİ	4
2.1 FİYATLA İLGİLİ KAVRAMLARA İLİŞKİN DEĞİŞİKLİKLER	4
2.1.1 Baz fiyatın Tespiti.....	4
2.1.2 Fiyat marjı ve fiyat limitleri.....	4
2.1.3 Fiyat adımları ve belirlenme yöntemi.....	5
2.1.4 Yeni fiyat adımları.....	5
2.1.5 Kuruş alanı 3 karakter olacak şekilde fiyat gösterimi.....	6
2.1.6 Yeni yapıda açılış fiyatı belirleme ve işlem algoritması.....	6
2.1.7 Açılış ve kapanış seanslarında teorik eşleşme fiyatın gösterilmesi ve emir toplama süresi ..	7
2.2 YENİ UYGULAMALAR.....	7
2.2.1 Emir süreleri	7
2.2.2 Kullanıma alınabilecek yeni emir tipleri	7
2.2.2.1 Piyasa Emirleri (market order).....	7
2.2.2.2 Piyasadan Limite Emirler (market to limit order).....	8
2.2.2.3 Dengeleyici Emirler (imbalance orders)	8
2.2.2.4 Koşullu emirler.....	8
2.2.3 Emirlerin askıya alınabilmesi	8
2.2.4 Tarihli emirler.....	9
2.2.5 Kusura işlemi.....	9
2.2.6 Orta Nokta (Mid-Point) emirleri ve işlemleri	9
2.2.7 AOF'den işlemler	9
2.2.8 Özel işlem bildirimleri (Trade reporting).....	10
2.2.9 Devre kesiciler	10
2.2.10 İşlem öncesi risk kontrolü.....	11
2.2.11 Pozisyon Aktarımı (Give-Up).....	11
2.2.12 Gruplama (Partitioning) Uygulaması	12
2.2.13 İşlem Kodu	12
2.3 MEVCUT YAPIDA İŞLEYİŞİ veya YAPISI DEĞİŞEN UYGULAMALAR	13
2.3.1 Yeni Pazar yapılanması	13
2.3.2 Kullanıcı Tipleri ve Özellikleri.....	14
2.3.3 Bir işlem gününde tek seans uygulaması.....	15
2.3.4 Emir ve işlem (sözleşme) numaralarının sistematigi.....	15
2.3.5 Fiyat derinlik bilgisi.....	16
2.3.6 Hatalı işlem düzeltme bildirimleri	16
2.3.7 Piyasa Yapıcılık.....	16
2.3.8 Piyasa yapıcıların değerlendirilmesi	17
2.3.9 Temerrüt işlemleri	18
2.3.10 Birincil Piyasa.....	18

2.3.11	Günlük Bülten:.....	18
2.3.12	Pay Piyasası Raporları	18
2.3.13	BISTECH İşlem Platformunda Pay Piyasası Üye İşlem Terminali (TW-Trading Workstation) kullanımı için sertifika alma zorunluluğu	18
2.4	UYGULAMADAN KALDIRILAN ÖZELLİKLER	19
2.4.1	OLFE ve OLDE türü emirleri	19
2.4.2	Maksimum lot uygulamasına son verilmesi ve maksimum emir değeri sınırı.....	19
2.4.3	Özel emirler	19
2.4.4	Kotasyon numarası bilgisinin bulunmaması.....	19

1. GİRİŞ

Bilindiği üzere Borsa İstanbul A.Ş. ile NASDAQ arasında 20/01/2014 tarihinde imzalanan stratejik işbirliği anlaşması sonrasında başlatılan çalışmalar neticesinde Borsa İstanbul bünyesinde yer alan tüm piyasaların tek bir işlem platformu üzerinden hizmet vermesi planlanmaktadır. Bu hedef doğrultusunda ilk aşama olarak bu yıl içinde (30/11/2015 tarihinde) Pay Piyasası, Nasdaq Genium INET (BISTECH) olarak adlandırılan yeni işlem platformu üzerine taşınacaktır.

Bunun sonucunda gerek piyasa işleyişine gerekse piyasa kurallarına ilişkin yeni uygulamalar getirilecek ve mevcut uygulamaların bir kısmına son verilecektir.

Üyelerimiz yeni işlem platformuna mevcut durumda olduğu gibi gerek FIX ara yüzü ile bağlanarak gerekse üye merkezlerinde ve işlem salonunda kendilerine tahsis edilecek işlem terminallerini kullanarak emir iletebilecek ve işlem gerçekleştirebilecektir.

Yeni yapıdaki değişiklikler aşağıda yer alan bölümlerde ve ekte yer alan belgelerde detaylı olarak anlatılmıştır. Uygulamaya alınacak değişiklikler yoğun olarak piyasa kurallarına ilişkin olmakla birlikte, piyasa işleyişine ilişkin yenilikler ve uygulamasına son verilmesi kararlaştırılan hususlar da bulunmaktadır.

Yeni Sistem'in bünyesinde barındırdığı tüm yenilik ve değişiklikler, geçiş sürecinin yoğun, kapsamlı ve ağır bir çalışma gerektirmesi nedeniyle başta üyelerimiz olmak üzere tüm piyasa katılımcılarının yeni yapıya uyum sağlamanın kolaylaştırılması ve geçişin mümkün olduğu kadar basitleştirilmesi amacıyla başlangıçta devreye alınmayacaktır.

Bu kılavuzda, 09/03/2015 tarihli tanıtım sunuşunda yer aldığı üzere yeni yapının getireceği tüm değişiklik ve yenilikler anlatılmış, bunun yanı sıra bunlardan hangilerinin başlangıç tarihinde devreye alınmayacağı da belirtilmiştir.

Genel olarak mevcut işlev ve kurallarda yapılacak değişiklikler:

Piyasa işleyişine ilişkin yapılacak işlevsel değişiklikler sonrasında; bir işlem gününde tek seans uygulamasına geçilecek, günlük fiyat değişim sınırları önceki kapanış fiyatı baz alınmak üzere %20 olacak, gün ortasında saat 12:30 – 13:30 arasında piyasa tamamıyla tek fiyat yöntemine alınacak, seansın tek fiyat işlem yöntemi uygulanacak bölümlerinde yeni yapıda yer alan açılış fiyatı belirleme ve işlem algoritması uygulanacak ve tek fiyat işlem yönteminde denge fiyatı (equilibrium price) veri yayını ve üye temsilci terminallerinde gösterilecektir.

Piyasa kurallarına ilişkin olarak yapılacak değişiklikler fiyat bilgileri, emir bilgileri ve diğer olmak üzere üç grupta değerlendirilmektedir.

Fiyata ilişkin olarak işlem yapılabilecek fiyatların ondalık kısımlarının üç hane olması, baz fiyata esas teşkil edecek fiyat olarak ağırlıklı ortalama fiyat (AOF) yerine bir önceki kapanış fiyatının alınması örnekler arasında sıralanabilir.

Emirlerin yapısına ilişkin olarak; emir ve işlem numaralandırma sistematığı değişecek, kotasyon emirlerine emir numarası verilmekle birlikte kotasyonun kendisine ayrı bir numara verilmesine

son verilecek, yeni emir tipleri (piyasa emirleri, piyasadan limite emirler, dengeleyici emirler, koşullu emirler-miktar koşullu emirler, fiyat koşullu emirler, zaman koşullu emirler, kısmi görünme koşullu emirler- vb.) kullanıma alınabilecek, tarihli emir girilebilecek, bekleyen emirler askıya alınabilecek, T+1’de işlemler üzerinde hesap bilgisi (hesap numarası, M/P/F ve AFK) düzeltme işlemleri Takasbank tarafında yapılacaktır.

Bunların dışında; küsurat işlemleri sistem üzerinde yapılabilecek, orta nokta (Mid-point) işlemleri, Ağırlıklı Ortalama Fiyattan - AOF’tan (Trade at Reference) işlemlerin yanı sıra, mevcut sistem üzerindeki özel emir ve toptan satış işlemlerinin yerini alacak olan özel işlem bildirim uygulaması kullanılacaktır. Piyasa yapıcılık uygulaması değişecek, devre kesici (Circuit Breaker) uygulaması ve işlem öncesi risk kontrolü (Pre-Trade Risk Management) uygulamaları devreye alınacaktır.

Mevcut emir türlerinden bir kısmı uygulamadan kaldırılacak, maksimum lot uygulamasına son verilecek, maksimum emir değeri uygulamasına devam edilecektir.

Bununla birlikte mevcut sistemde geçerli olan bağlantı, kullanıcı ve tahsis edilen emir iletim kapasiteleri, emir iptal, emir kötüleştirme ücretleri aynen korunacaktır.

Mevcut yapıda yapılması planlanan değişiklikler ayrıca başlıklar hâlinde aşağıda belirtilmiştir. İlerleyen bölümde her bir başlığın açıklaması yapılmıştır.

Ek-1’de açılış seansına ilişkin örnekler, Ek-2’de ise emir türleri ve örnekler, Ek-3’te özel işlem bildirim konuları detaylı olarak açıklanmaya çalışılmıştır.

Yeni yapıdaki işlevsel değişiklikler:

- Bir işlem gününde tek seans uygulanacaktır.
- Gün ortasında saat 12:30–13:30 arasında tüm piyasada tek fiyat işlem yöntemi uygulanacaktır.
- Baz fiyat olarak bir önceki kapanış fiyatı alınacaktır.
- Fiyat marjı ve fiyat limitlerinin hesaplanma yöntemi değişecektir.
- Fiyat adımı ve fiyat aralığı belirleme yöntemi değişecektir.
- Açılış, kapanış ve tek fiyat seanslarında teorik eşleşme fiyatı gösterilecektir.
- Yeni yapıda açılış fiyatı belirleme ve eşleşme algoritması değişecektir.
- Maksimum lot uygulamasına son verilecektir.
- Özel emirler kaldırılacaktır.
- Özel işlem bildirim uygulaması başlatılacaktır.
- Özel Limit Fiyatlı (OLFE) ve Özel Limit Değerli (OLDE) emirler uygulamadan kaldırılacaktır.
- Tarihli emir verilebilecektir (başlangıçta devreye alınmayacaktır).
- Emir ve işlem (sözleşme) numaralarının sistematığı değişmiştir.
- Fiyat gösteriminde virgülden sonra 3 hane kullanılacaktır.
- Kotasyon numarası bilgisi bulunmamaktadır.

- Piyasa yapıcılık işleyişi değişmiştir.
- Piyasa yapıcılar belirli kriterlere göre değerlendirilecektir.
- Sistem’de kusura işlemleri yapılabilecektir (başlangıçta devreye alınmayacaktır).
- Mid-point emir ve işlemleri yapılabilecektir (başlangıçta devreye alınmayacaktır).
- AOF’den işlemler (TAR –Trade At Reference işlemleri) yapılabilecektir (başlangıçta devreye alınmayacaktır).
- Emirler iptal edilmeden askıya alınarak emir defterinden çekilebilecektir.
- İşlem fiyatlarında belirli eşiklerin aşılması halinde ilgili sıradaki sürekli işlem seansı geçici olarak durdurulup emir toplama seansına alınarak devre kesici uygulaması başlatılacaktır.
- İşlem öncesi risk kontrolü uygulaması yapılabilecektir (başlangıçta devreye alınmayacaktır).
- Pozisyon aktarımı (Give-up) mümkün hâle gelecektir. (başlangıçta devreye alınmayacaktır).
- BISTECH Alım Satım Sisteminde sermaye piyasası araçları teknik olarak iki farklı grupta (partition) işlem görecektir. İşlem görece tüm enstrümanlar bu iki gruba alfabetik olarak dağıtılacaktır.
- BISTECH Alım Satım Sisteminde işlem kodu alanı 32 karaktere kadar çıkabilmektedir.
- Yeni pazar yapılanmasına geçilecektir.
- Daha hızlı emir iletimine imkan veren OUCH protokolünün kullanımı mümkün hâle gelecektir (başlangıçta devreye alınmayacaktır).
- Birikimli fiyat derinlik bilgisi (fiyat baz sorgusu), işlem terminallerinde 25 kademeye kadar çıkabilecektir.
- (T+1) Hatalı emir düzeltme bildirim uygulamasında değişikliğe gidilecek, yeni yapıda emir üzerinden değil, işlem üzerinden düzeltme yapılacak ve bu düzeltmeler Takasbank bünyesinde yapılabilecektir.
- XCH özel üye kodu ile yürütülen temerrüt işlemleri, yeni sistemle birlikte Takasbank tarafından ve temerrüde düşen üye adına (on behalf) doğrudan gerçekleştirilecektir.

2. BISTECH SİSTEMİNDEKİ UYGULAMA DEĞİŞİKLİKLERİ

2.1 FİYATLA İLGİLİ KAVRAMLARA İLİŞKİN DEĞİŞİKLİKLER

2.1.1 Baz fiyatın Tespiti

Mevcut yapıdaki gibi baz fiyat yöntemi devam edecek ancak baz fiyatın bir önceki seansın AOF'sinin en yakın fiyat adımına yuvarlanması ile belirlenmesi uygulaması kaldırılacak bir önceki işlem gününün kapanış fiyatı, baz fiyat olarak belirlenecektir.

Baz fiyat yoksa (önceki kapanış yoksa veya fiyat serbest bırakılmışsa):

- Tek fiyat işlem yöntemi ile işlem gören sıralar için ilk fiyatın olduğu emir toplama aşaması sonrasında belirlenen eşleşme fiyatı baz fiyat olacaktır.
- Sürekli işlem yöntemi ile işlem gören sıralar için ilk işlemin fiyatı baz fiyat olarak alınacaktır (Açılış seansında fiyat oluşmuşsa bu fiyat, oluşmamışsa sürekli işlem aşamasında gerçekleşen ilk işlemin fiyatı baz fiyat olarak alınacaktır).
- İşlem görecekle rüçhan haklarında ilk gün sonuna kadar (ilk işlem günü dahil) baz fiyat uygulanmayacak ve işlem gördüğü ilk günün kapanış fiyatı ertesi günün baz fiyatını oluşturacaktır (mevcut uygulamada olduğu gibi).

Ayrıca, bir önceki günden baz fiyata sahip bir payda gün içerisinde herhangi bir işlem gerçekleşmemişse bu baz fiyat, yine ertesi günün baz fiyatı olacaktır (mevcut uygulamada olduğu gibi).

Varant ve sertifika sıralarında baz fiyat uygulaması yapılmayacaktır (mevcut uygulamada olduğu gibi).

2.1.2 Fiyat marjı ve fiyat limitleri

Fiyat limitlerinin belirlenmesi amacıyla baz fiyata (bir önceki seans kapanış fiyatı) uygulanacak marjlar:

- Paylar ve Borsa Yatırım Fonları (BYF) için %20
- Rüçhan hakları ve ISKUR.E için %50
- Varant ve sertifikalar için serbest marj

olarak belirlenmiştir (gerekli durumlarda bazı pay ve BYF sıralarında serbest marj uygulanabilir).

Fiyat limitleri hesaplanırken mevcut durumda limitleri genişletici şekilde dışarı doğru yapılan yuvarlama işlemi, yeni uygulamada içeri doğru yapılacaktır: Üst fiyat limiti bulunurken yukarı adıma yapılan yuvarlama aşağı adıma, alt fiyat limiti bulunurken aşağı adıma yapılan yuvarlama ise yukarı adıma yapılacaktır.

Mevcut durumda kapanış seansında uygulanan ve sürekli işlem bölümünde gerçekleşen son işlem fiyatı üzerine $\pm\%3$ olarak uygulanarak bulunan fiyat limitleri yeni yapıda da devam edecektir.

2.1.3 Fiyat adımları ve belirlenme yöntemi

Mevcut uygulamada fiyat adımı, baz fiyata bağlı olarak seans başlamadan belirlenmekte ve ilgili seans boyunca fiyat seviyesi başka bir kademeye geçse bile değişmemektedir. Yeni yapıda fiyat adımı baz fiyata bağlı olmaksızın, hâlihazırda serbest marjlı işlem sıralarında uygulanmakta olduğu gibi ilgili fiyat seviyesine göre belirlenecektir. Aşağıda yer alan fiyat adımı tablosundan örnek verirsek; Kapanış fiyatı (baz fiyatı) 19,97 TL olan bir sırada 20,00 TL'ye kadar fiyat adımı 1 kuruş, 20,00 TL'den sonra 2 kuruş olacaktır. Seans içinde işlem fiyatının 20,00 TL'yi geçmesi hâlinde bir sonraki fiyat eşliğine kadar fiyat adımı baz fiyata bağlı olmaksızın 2 kuruş olarak değişecektir.

2.1.4 Yeni fiyat adımları

Pay Piyasası'nın (PP) BISTECH işlem platformu üzerinde devreye alınmasıyla birlikte;

- PP'de işlem gören paylar, rüçhan hakları ve BYF'ler için aşağıdaki 1 ve 2 nolu tablolarda belirtilen yeni fiyat seviyeleri ve fiyat adımları uygulanacaktır.
- Varantlarda, sertifikalarda ve Toptan Satış işlemlerinde her fiyat seviyesi için fiyat adımı 1 kuruş olarak uygulanmaya devam edilecektir.

Tablo-1: Yeni Sisteme geçişle birlikte paylarda ve rüçhan haklarında uygulanacak fiyat adımları

Fiyat Seviyesi (TL)			Fiyat Adımı (TL)
0,01	-	19,99	0,01
20,00	-	49,98	0,02
50,00	-	99,95	0,05
100,00	-	üzeri	0,10

Tablo-2: Yeni Sisteme geçişle birlikte borsa yatırım fonu katılma belgelerinde uygulanacak fiyat adımları

Fiyat Seviyesi (TL)			Fiyat Adımı (TL)
0,01	-	49,99	0,01
50,00	-	99,98	0,02
100,00	-	249,95	0,05
250,00	-	üzeri	0,10

2.1.5 Kuruş alanı 3 karakter olacak şekilde fiyat gösterimi

Kuruş altı hassasiyette (10 bps) fiyat gösterimi mümkün hale gelecektir. Örneğin mevcut durumda 10,05 şeklinde gösterilen fiyat, yeni yapıda 10,050 şeklinde gösterilecektir.

Başlangıçta kuruş altında fiyat adımı belirlenmediğinden, virgülden sonraki üçüncü hanede herhangi bir değer oluşmayacaktır. Ancak sonraki aşamada özellikle 1 TL'nin altında işlem gören paylar ve rüçhan hakları için yarım kuruşluk fiyat adımlarının devreye alınması planlanmaktadır.

2.1.6 Yeni yapıda açılış fiyatı belirleme ve işlem algoritması

Yeni yapıda açılış fiyatı belirleme algoritmasında:

- 1) En çok işlem miktarının gerçekleşmesini sağlayan fiyat açılış fiyatıdır (mevcut algoritma ile aynı),
- 2) En fazla işlemi gerçekleştiren birden fazla fiyat seviyesi bulunması hâlinde bu fiyat seviyelerinde arta kalan (işlem görmeyen) miktarın en az olmasını sağlayan fiyat seviyesi açılış fiyatı olarak belirlenir (minimum surplus),
- 3) İlk iki koşulu sağlayan birden fazla fiyat bulunması halinde piyasanın yönüne (bekleyen emirlerin içerdiği miktar olarak alış veya satış tarafının ağırlığına bakılır ve piyasa alış ağırlıklı ise söz konusu iki fiyattan yüksek olanı, piyasa satış ağırlıklı ise söz konusu iki fiyattan düşük olanı açılış fiyatı olarak belirlenir (market pressure - mevcut algoritma ile aynı),
- 4) Hâlâ tüm koşulları sağlayan birden fazla fiyat seviyesinin olması hâlinde referans fiyata bakılır; referans fiyata en yakın fiyat, açılış fiyatı olarak belirlenir (mevcut algoritma ile aynı).
- 5) Herhangi bir referans fiyatın olmadığı durumda, muhtemel açılış fiyatlarından en yüksek ve en düşüğünün aritmetik ortalamasının en yakın fiyat adımına yuvarlanması ile ulaşılan fiyat, denge fiyatı olarak belirlenir (mevcut algoritmaya benzer),
- 6) İlgili sıraya gelen en yüksek fiyatlı limit emre bir fiyat adımı ilave edilerek ve en düşük fiyatlı limit emirden bir fiyat adımı çıkarılarak bulunan fiyatların arasında bulunan tüm geçerli fiyatlar kullanılır. Bu fiyatlar arasında olan ancak emir bulunmayan kademeler de hesaplamaya dahil edilir ve açılış fiyatı bu kademelerden birinde oluşabilir (Emrin bulunduğu iki fiyat seviyesi arasında bulunan tüm fiyat adımları -o adımlarda emir olmasa dahi- kümülatif tutarların ve açılış fiyatının hesaplanmasında dikkate alınır),
- 7) İlgili sıraya gelen en yüksek fiyatlı limit emre bir fiyat adımı ilave edilerek ve en düşük fiyatlı limit emirden bir fiyat adımı çıkarılarak bulunan fiyatların fiyat limitlerini aşması halinde oluşacak olan açılış fiyatının fiyat limitlerini geçmesine izin verilmez. Açılış fiyatı taban ya da tavan fiyat olarak belirlenir,
- 8) Limit fiyatlı emirlerin yanı sıra, piyasa emirleri (market orders), piyasadan limite emirler (market to limit orders), kalanı iptal et emirleri (fill and kill), kısmi görünme koşullu (rezerv) emirler (reserve orders, gösterilen ve gizli miktarları ile) ve kotasyonlar da hesaplamaya dahil edilir,
- 9) Kusura emirler, hepsi ya da hiçbiri (AON-All or None) emirleri, gerçekleşmezse iptal et (fill or kill), dengeleyici emirleri (imbalance orders), tetiklenmemiş emirler (untriggered stop ve stop limit orders) açılış fiyatının hesaplanmasında dikkate alınmaz.

Açılış fiyatının hesaplanmasına ilişkin örnekler Ek-1’de yer almaktadır.

Bu algoritma kapanış seansı da dahil olmak üzere tüm tek fiyat yöntemi uygulamalarında geçerli olacaktır.

2.1.7 Açılış ve kapanış seanslarında teorik eşleşme fiyatın gösterilmesi ve emir toplama süresi

Emir toplama aşamasının sona erip açılış/kapanış fiyatının belirlenmesi hâlihazırdaki uygulamada standart saatlerde gerçekleşirken yeni yapıda emir toplama süresinin belli bir zaman aralığında rastlantısal (random) bir anda kesilmesi söz konusu olacaktır. Bu zaman aralığı 30 saniye olarak planlanmıştır. Emir toplama aşamasını takip eden eşleştirme aşaması 30 saniye içinde herhangi bir anda başlayacak ve bu süreye kadar emir girişi devam edecektir.

Açılış, kapanış ve sürekli işlem içerisinde tekil olarak tek fiyat yöntemi ile işlem gören sermaye piyasası araçlarında derinlik bilgileri gösterilmeyecek ancak teorik eşleşme fiyatı, bu fiyattan gerçekleşme olasılığı olan işlem miktarı ve varsa kalan emir miktarı sürekli olarak gösterilecektir.

2.2 YENİ UYGULAMALAR

2.2.1 Emir süreleri

Mevcut işleyişte seanslık girilen bir emir günlük (tarihli) emir şekline dönüştürülememekte ancak günlük bir emir seanslık emre çekilebilmekte ve emir önceliği korunmaktadır. Yeni sistemle birlikte bir emrin süresinin uzatılmasına da izin verilmektedir. Sonuçta, yeni sistemde bir emrin süresi uzatıldığında bahse konu emir önceliğini kaybetmekte süresi kısaltıldığında ise hâlihazırdaki uygulamada olduğu gibi önceliğini korumaktadır (ancak başlangıçta tarihli emirler kullanılmayacaktır).

2.2.2 Kullanıma alınabilecek yeni emir tipleri

Limit emir ve kalanı iptal et emri (KIE – fill and kill) dışında aşağıda yer alan emir tipleri BISTECH sisteminde mevcut emir türleri arasında olup bir kısmının başlangıçta bir kısmının ise sonraki aşamalarda devreye alınması planlanmaktadır.

2.2.2.1 Piyasa Emirleri (market order)

Fiyat olmaksızın sadece miktar belirtilerek girilen emirlerdir. Karşı taraftaki en iyi fiyatlı emirlerle eşleşerek işleme döndürülür. Karşı tarafta eşleşecek hiçbir emir yoksa otomatik olarak iptal edilirler. Tek fiyat yönteminde emir toplama aşamasında girilen piyasa emirleri, eşleştirme başlayana kadar emir defterinde bekletilir, eşleştirme başladığında ise işleme döndürür. İşleme dönmeyen piyasa emirleri seansın sürekli işlem bölümüne aktarılmaz, iptal edilir. Maksimum 3.000.000 TL sınırına tabidir. Bu tutar en son işlem fiyatı üzerinden hesaplanır. Son işlem fiyatı yoksa bir önceki kapanış fiyatına bakılır. Her ikisinin de olmadığı durumda manuel olarak Borsa tarafından girilen bir fiyat varsa ona bakılır yoksa işlem olana kadar sistem tarafından piyasa emri girilmesine izin verilmez.

2.2.2.2 Piyasadan Limite Emirler (market to limit order)

Piyasa emirleri gibi fiyatsız olarak girilen emirlerdir. Karşı taraftaki sadece en iyi fiyat kademesinde bekleyen emirlerle eşleşerek işleme dönüşürler. Ancak işleme dönüşmeyen kısım, gerçekleştiği son işlem fiyatını alarak limit fiyatlı emre dönüşür ve emir defterinde pasif olarak yazılır (ancak KİE olarak girilirse pasife yazılmaz). Maksimum 3.000.000 TL sınırına tabidir. Bu tutar piyasa emirlerinde olduğu gibi belirlenir.

2.2.2.3 Dengeleyici Emirler (imbalance orders)

Mevcut yapıdaki AFE/KAFE emirlerin muadili olarak sayılabilirler. Açılış ve kapanış seansları da dahil olmak üzere tek fiyat yöntemi uygulanan tüm seans bölümlerinde, fiyat belirleme sürecinde hesaba katılmayan ancak belirlenen eşleşme fiyatı seviyesinde karşılanmadan kalan emirler ile işlem yapmak üzere girilen emirlerdir. Eşleşmeden kalan dengeleyici emirler iptal edilirler.

2.2.2.4 Koşullu emirler

Girilen emrin aktif hale gelmesi veya işleme dönüşebilmesi için bazı koşulların tanımlanabildiği emirlerdir. Dört şekilde verilebilir:

a) Miktar Koşullu Emirler: Belirtilen fiyat seviyesinde emrin içerdiği miktarın tamamı karşılanmıyorsa, işlem görmeyen emirlerdir. Ancak emrin içerdiği miktarın tamamının karşılanması hâlinde işleme tabi olurlar. Bu tür emirlere örnek olarak verilebilecek hepsi ya da hiçbiri (AON - All or None), gerçekleşmezse iptal et (Fill or Kill) türü emirler başlangıçta devreye alınmayacaktır.

b) Fiyat Koşullu Emirler: Bir sermaye piyasası aracının cari fiyatının veya emir defterindeki en iyi alış veya satış fiyatının, koşul olarak belirtilen fiyat seviyesine ulaşması durumunda ilgili veya tanımlanmış bir diğer sermaye piyasası aracının emir defterinde aktif hâle gelen veya işleme dönüşen emirlerdir. Başlangıçta devreye alınmayacaktır.

c) Zaman Koşullu Emirler: Seansın önceden belirlenen bir bölümünde aktif hâle gelen veya seansın bir bölümünde geçerli olmak üzere girilen emirlerdir (örneğin açılışta ve kapanışta geçerli olan emirler – at open / at close). Başlangıçta devreye alınmayacaktır.

ç) Kısmi Görünme Koşullu Emirler: Limit fiyatlı emirler, kısmen görünme koşulu ile girilebilir. Kısmen görünen emirlerde, emir defterinde görülmesi istenen kısmın tamamı işlem gördüğünde gizli bölümden belirlenen miktar kadar kısım açığa çıkar. Açığa çıkan bu kısım, açığa çıktığı anda girilmiş yeni bir emir gibi fiyat ve zaman önceliğine göre emir defterinde yerini alır. Bu süreç emrin tamamı karşılanıp bitinceye, geçerlilik süresi sona erinceye veya emir iptal edilinceye kadar devam eder. Başlangıçta devreye alınmayacaktır.

2.2.3 Emirlerin askıya alınabilmesi

Üye temsilcisi emirlerini kendi isteği ile askıya alıp gün içerisinde istediği zaman tekrar aktif hâle getirebilecektir. Ayrıca gerekli tanımlamanın yapılması durumunda bağlantının kopması gibi belirli durumlarda, emirler sistem tarafından otomatik olarak askıya alınabilecektir. Emirlerin askıya alınması sistem açısından iptal edilmesi ile eşdeğerdir. Yalnızca bu emirler temsilci bilgisayarında tutulmakta, istenilirse tekrar gönderilebilmektedir. Yeniden aktif hâle getirilen emirler yeni bir emir numarası alır ve emir defterinde yeniden sıralanırlar. Bu imkân FIX'te mevcut olmayıp yalnızca temsilci iş istasyonlarında kullanılabilir.

2.2.4 Tarihli emirler

Yeni yapıda tarihli emir girilebilmektedir. Pay Piyasasında emirlerin geçerlilik süresinin 30 takvim günü olarak uygulanması planlanmaktadır. Tarihli emirler başlangıçta devreye alınmayacaktır.

İptale kadar geçerli (İKG – Good Till Cancel) emirler talep toplama yöntemiyle halka arzların gerçekleştirildiği birincil piyasada (.HE sıralarında) kullanılacaktır. Sonraki aşamalarda tarihli emirlerin de devreye alınmasıyla birlikte bu emir türünün diğer sıralarda da kullanılması planlanmaktadır.

2.2.5 Küsurat işlemleri

Ayrı bir işlem sırasında bir adedin altındaki miktarlarla gerçekleştirilecek küsurat işlemler aynı paya ait normal emir defterinde oluşan en son işlem fiyatı ile fiyatlandırılacaktır. Örneğin ABCDE.KE (Kesir) sırasında gerçekleşen 0,3 adetlik bir işlem ABCDE.E sırasında gerçekleşen son işlemin fiyatını alacaktır. Başlangıçta devreye alınmayacaktır.

2.2.6 Orta Nokta (Mid-Point) emirleri ve işlemleri

Orta Nokta (Mid-Point) emri, normal emir defterine kıyasla daha büyük miktarlı emirlerin kendi aralarında eşleşmesine imkân sağlayan ve piyasa katılımcılarına daha düşük işlem maliyeti sunan bir emir türüdür. Bu emirlerin girişi ve miktarlarının değiştirilmesi sırasında minimum ve maksimum tutar kontrolü yapılır. Orta nokta emirlerin değerinin mevcut düzenleme uyarınca minimum 1 milyon TL, maksimum 30 milyon TL olması gerekir. Ancak kısmi işlem görme durumunda, kalan kısım minimum altına düşse bile emrin kalan miktarında değişiklik yapılmadığı sürece bu kısıt aranmaz.

Emirler sürekli olarak otomatik eşleşmeye tabidir ve normal emir defterinde bekleyen en iyi alış ve en iyi satış emirlerinin fiyatlarının aritmetik ortalaması ile fiyatlanır, ayrı ve kapalı bir emir defterinde işlem görür.

İşlem gerçekleşmesinin ardından miktar bilgisi piyasaya gönderilir, işlemin miktarı ve hacmi ilgili sıranın miktar ve hacmine dahil edilir. Başlangıçta devreye alınmayacaktır.

Orta Nokta (Mid-Point) işlemlere ilişkin detaylı bilgi Ek-2’de “*Emir Türleri ve Örnekler*” başlığı altında yer almaktadır.

Orta Nokta (Mid-Point) emirler yalnızca BIST-30 kapsamındaki paylarda kullanılacaktır.

2.2.7 AOF’den işlemler

Gün sonunda ilgili sırada oluşan ağırlıklı ortalama fiyat (AOF) ya da kapanış fiyatı gibi bir fiyatı referans olarak işlem gerçekleştirilmesine imkan veren “Trade at Reference” (TAR) olarak da adlandırılan yeni bir emir/işlem türü BISTECH sistemi ile mümkün hale gelecektir. İşleme referans olarak AOF’nin kullanılması planlandığından bu tür emir ve işlemler AOF’den işlemler olarak da adlandırılmaktadır. Bir payın sırasında gün sonunda oluşacak AOF baz alınarak, ya bu fiyat üzerinden ya da bu fiyata belirli bir sayıda fiyat adımı uzaklıkta fiyatlar ile gün içerisinde işlem yapılması planlanmaktadır. Bu yolla:

- Gün sonu oluşacak AOF'den işlemlerin gerçekleşmesine imkan tanınmanın yanı sıra,
- İşlem günü sonunda pay sırasında oluşacak AOF +/- Borsa tarafından belirlenecek sayıda fiyat adımı seviyesinden gün içinde işlem yapma imkânı sağlanacaktır.
- Normal emirlerin işlem gördüğü sıralardan ayrı bir sırada işlem görürler (Örneğin GARAN.AOF sırasında).
- İşlem gerçekleşmesinin ardından piyasaya bilgi verilmez ancak işlem bilgileri günlük bültende yer alır.

Bu emirlerin girişi ve miktarlarının değiştirilmesi sırasında minimum ve maksimum miktar kontrolü yapılır. AOF (TAR) emirlerin içereceği miktarın yapılan düzenleme uyarınca minimum 100.000 lot maksimum 3 milyon lot olması gerekir. Miktar sınırına ilave olarak maksimum TL sınırı da getirilebilir (minimum TL sınırı yok). Maksimum TL sınırı hesaplanırken ilgili sıradaki (bağlı .E sırasındaki) son işlem fiyatı kullanılır. Bu değerler parametrik olup önceden duyurularak kıymet bazında veya tüm piyasa için değiştirilebilir.

AOF işlemlere ilişkin detaylı bilgi Ek-2'de "*Emir Türleri ve Örnekler*"de AOF (TAS) Emri başlığı altında yer almaktadır. Başlangıçta devreye alınmayacaktır.

2.2.8 Özel işlem bildirimini (Trade reporting)

Borsa üyeleri, Pay Piyasasında işlem gören ve Borsa tarafından belirlenen sermaye piyasası araçlarında, belirlenen fiyat ve tutar (miktar da tanımlanabilir) sınırları dahilinde, aynı veya farklı müşterilerinden miktar ve fiyatı uyuşan karşılıklı alım ve satım emirleri aldığı anda, bu emirleri emir defterine iletmeden işleme dönüştürmek amacıyla Borsaya bildirebileceklerdir. Borsa Sisteminde gerekli kontrollerden geçerek işleme dönüştürülen bu bildirimler özel işlem bildirimini olarak ayrıca duyurulacaktır. Ancak Borsanın belirleyeceği limitler dahilinde özel işlem bildirimini yapılabilecektir.

Özel işlem bildirimini için aranan minimum tutar 3 milyon TL, maksimum tutar ise 30 milyon TL'dir. Bu değerler parametrik olup önceden duyurularak kıymet bazında veya tüm piyasa için değiştirilebilir.

Özel işlem bildirimine ilişkin detaylı bilgi Ek-3'de yer almaktadır.

2.2.9 Devre kesiciler

Bir sermaye piyasası aracında işlemler seansın sürekli işlem bölümünde çok fiyat yöntemi ile yürütülürken belirli bir referans değer üzerinden hesaplanan fiyat değişiminin Borsa tarafından belirlenmiş olan eşik değerlere (oranlara) ulaşması veya aşması hâlinde ilgili sermaye piyasası aracının işlemleri geçici süre ile emir toplama aşamasına alınacaktır.

İlgili sermaye piyasası aracında tek fiyat yöntemi kullanılarak fiyat belirlenmesi yapılır. Tek fiyat yöntemine ilişkin süreçlerin tamamlanmasının ardından ilgili sermaye piyasası aracının işlemleri yeniden seansın sürekli işlem bölümüne alınır ve işlemlere çok fiyat yöntemi ile devam edilir.

- Devre kesici seansın sadece sürekli işlem yöntemi bölümlerinde çalışır.
- Devre kesiciyi tetikleyecek fiyat değişim oranlarının uygulanacağı referans değer (devre kesici referans fiyatı), en son tek fiyat yöntemi ile belirlenen fiyattır (açılış seansı, gün ortası açılış ve tekil açılış seansında oluşan fiyat).
- Devre kesici referans fiyatına % 10 marj uygulanarak devre kesici fiyat limitleri bulunur.
- Bu fiyat limitlerine kadar normal işlemler devam eder ancak bu fiyat limitlerine değen işlemi gerçekleştirecek emir iptal edilerek bu limitlerden işlem olmasına izin verilmez ve devre kesici çalışır. Söz konusu emir önceki fiyat seviyeleri ile işlem gerçekleştirmiş ise kalan kısmı iptal edilir.
- Devre kesicinin çalışması ile birlikte ilgili sırada 5 dakika emir toplama aşamasına geçilir. Bu aşamada açılış/kapanış ve tek fiyat seanslarında olduğu gibi teorik fiyat ve işlem miktarı gösterilir.
- 5 dakikalık emir toplamanın ardından 2 dakikalık eşleşme süreci gelir.
- Emir toplama ve eşleşmenin ardından sırada normal işlemler devam eder.
- Gün ortası açılış seansının ve kapanış seansının başlamasına kalan 10 dakika içerisinde (saat 12:20 – 12:30 ve 17:20 – 17:30) devre kesici çalışırsa emir toplama süresi 5 dakikadan 10 dakikaya çıkartılır ve sırada eşleşme olmadan emir toplama izleyen aşamada da devam eder. İzleyen emir toplama aşaması (gün ortası açılış veya kapanış seansı) emir toplama aşamasının sona ermesi ile birlikte ilgili sırada da eşleştirme olur.

İlgili sırada devre kesicinin çalışması halinde bu sıraya bağlı rüçhan hakları, varant, temerrüt gibi sıralardaki işlem yöntemi kesintiye uğramadan devam eder. Örneğin GARAN.E sırasında devre kesici çalışıp bu sıra tek fiyat emir toplamaya alındığında GARAN.R ve GADAA.V sıralarında sürekli işlem yöntemi kesintiye uğramadan devam eder.

Piyasa koşulları çerçevesinde gerekli görülmesi hâlinde sermaye piyasası aracı bazında veya piyasa genelinde devre kesiciyi tetikleyecek fiyat değişim oranlarını Pay Piyasası Bölümü Müdürü resen iki katına kadar yükseltebilir. Genel Müdür, gereken durumlarda bu oranları resen kaldırabilir veya değiştirebilir.

2.2.10 İşlem öncesi risk kontrolü

Borsa, piyasa işleyişi üzerinde belirli kullanıcılara (özellikle sponsor olunan kullanıcılara) yönelik olarak risk kontrolü sağlamak amacıyla; işlem yapılabilecek sermaye piyasası araçlarına, iletilen emirlere ve gerçekleştirilecek işlemlere kapasite, miktar ve/veya tutar olarak sınırlamalar getirebilir veya bu sınırlamaları üye ve/veya kullanıcının belirleyip uygulamasını talep edebilir.

Kullanılacak risk ölçütleri ve uygulanacak sınırlar Borsa tarafından belirlenir. Piyasada olağandışı durumların ortaya çıkması hâlinde Borsa üye, kullanıcı ve/veya sermaye piyasası aracı bazında risk limitlerini resen değiştirebilir. Başlangıçta devreye alınmayacaktır.

2.2.11 Pozisyon Aktarımı (Give-Up):

Bir üyenin, gerçekleştirdiği işleme ait takas pozisyonunu diğer bir üyeye devretmesidir. Üç şekilde yapılması mümkündür:

- Emir Girişinde: İşlem Terminali (TW) ve FIX'ten pozisyon aktarımının yapılacağı üye belirtilir. İşlem gerçekleşmesinin ardından transferin gerçekleştiği üyenin Takasbank tarafında kabul (take – up) yapması gerekir.
- İşlem Sonrasında: İşlemin gerçekleşmesinin ardından Takasbank tarafında işlem üzerinden pozisyon aktarımı (give – up) ve kabulü (take – up) yapılabilir. İşlemin gerçekleşmesi sonrasında T+1 günsonuna kadar yapılabilir.
- Otomatik Pozisyon Aktarımı: İki kurumun anlaşması ile birlikte Sistem'de yapılacak tanımlama sonucunda üyelerden birinin gerçekleştirdiği işlemlerin tamamı takası yapılmak üzere diğer kuruma aktarılır. Takası devralan üyenin Genel Takas Üyesi olması zorunludur.

Bu üç yöntemden hangilerinin kullanılacağı daha sonra duyurulacaktır. Başlangıçta devreye alınmayacaktır.

2.2.12 Gruplama (Partitioning) Uygulaması

BISTECH Alım Satım sistemi iki adet gruptan (partition) oluşacaktır. Tüm enstrümanlar bu iki gruba alfabetik olarak dağıtılacaktır. Alfabetik dağılım zaman içinde her grubun kapasite kullanımına (yoğunluğuna) bakılarak önceden duyurularak değiştirilebilir.

Paylar ve BYF'ler için:

- Grup 1: A-İ
- Grup 2: J-Z
- Varantlar/Sertifika lar ise dayanak varlığın işlem gördüğü grupta işlem görür.

Örneğin AKBNK.E sırası birinci, YKBNK.E sırası ikinci grupta (partition'da) yer alacaktır,

Bu alfabetik yapıya dayalı bölümlendirmenin gruptardaki yoğunluğa göre değişmesi mümkündür. Örneğin birinci grupta yer alan ABCD.E sırası ikinci gruba alınabilir. Söz konusu değişikliklerin sık olmamakla birlikte zaman zaman önceden duyurulmak suretiyle yük dengeleme maksatlı olarak yapılabileceği göz önünde bulundurulmalıdır.

FIX-OE (OrderEntry – Emir Giriş) ve OUCH kanallarında her iki gruba ayrı ayrı bağlantı kurulması gerekmektedir. Enstrümanların grup (partition) bilgisi FIX-RD (ReferenceData – Referans Veri) kanalındaki SecurityDefinition/Report mesajlarında yer almaktadır. Bir enstrüman hangi grupta ise o gruptardan emir gönderilmekte ve yine bu gruptardan gönderilen emire cevap verilmektedir. Bir enstrüman sadece ait olduğu grupta işlem görebilir.

2.2.13 İşlem Kodu

Tüm seriler için mevcut işlem kodları başlangıçta korunacaktır. İlave olarak takası Takasbank dışında gerçekleşecek toptan satış işlemlerinde özellik kodu “.NSE” olacaktır. Ayrıca sabit fiyatla ve değişken fiyatla talep toplama yöntemleri ile yapılan birincil piyasalarda HE özellik kodu kullanılacaktır. Rüçhan haklarından arta kalan payların sürekli işlem yöntemi ile birincil piyasada satışında .BE özellik kodu kullanılmaya devam edecektir. Örneğin: EREGL.E, GAIAA.V, ADANA.R, ADANA.TE, YKBNK.BE, ABCD.NSE, TEST.HE vb. BISTECH sistemi işlem kodu alanında 32 karaktere kadar çıkılmasına izin vermektedir. İlerleyen

aşamalarda farklı uygulamalara gidilebileceği göz önünde bulundurularak geliştirme yapılmasında yarar olduğu düşünülmektedir. Örneğin: EREGL.AOF, GARDBLECW001, GARDBLECW999.V vb.

SİMGE	TÜRKÇE	İNGİLİZCE
.E	Eski	Ordinary Shares
.V	Varant	Warrant
.C	Sertifika	Certificate
.F	BYF	Exchange Traded Fund
.BE	Birincil-Rüçhan Haklarından Arta Kalan	Primary Market-Remaining from Preemptive Rights
.HE	Halka Arz vey Pay Geri Alım Çağrısı	One Sided Auctions- Interest Collection
.R	Rüçhan Hakları	Preemptive Rights
.TE	Eski Sırasında Temerrüt	Buyin in Ordinary Shares
.TV	Varant Sırasında Temerrüt	Buyin in Warrants
.TC	Sertifika Sırasında Temerrüt	Buyin in Certificate
.TF	Fon Sırasında Temerrüt	Buyin in Exchange Traded Fund
.TR	Rüçhan Hakları Sırasında Temerrüt	Buyin in Preemptive Rights
.KE	Küsurat	Odd Lot
.MZ	Makbuz - İşlem görmez	Receipt - Not traded
.ME	Eski Sırasında Müzayede	Official Auction in Ordinary Shares
.MR	Rüçhan Hakları Sırasında Müzayede	Official Auction in Preemptive Rights
.MV	Varant Sırasında Müzayede	Official Auction in Warrant
.MF	Fon Sırasında Müzayede	Official Auction in Exchange Traded Fund
.MC	Sertifika Sırasında Müzayede	Official Auction in Certificate
.AOF	Ağırlıklı Ortalama Fiyattan	Value Weighted Average Price
.NSE	Takası Takasbank Dışında Olan TSP	Non Settled Equity

2.3 MEVCUT YAPIDA İŞLEYİŞİ veya YAPISI DEĞİŞEN UYGULAMALAR

2.3.1 Yeni Pazar yapılanması

Yeni yapıya geçiş ile birlikte mevcut pazar sınıflandırması değiştirilecektir. Yeni pazar sınıflandırmasının aşağıdaki gibi olması planlanmaktadır. Yeni yapıda Yakın İzleme Pazarı olarak adlandırılan Gözaltı Pazarı, bütün gün işleme açık olacaktır.

Yeni pazar yapılanmasına ilişkin olarak Borsamız ayrıca detaylı bir duyuru yapacaktır.

PAZAR	TANIM	SEMBOL
YILDIZ PAZAR	Halka açık piyasa değeri 100 M TL'nin üstünde olan şirketler yada BIST100 kapsamındaki şirketler.	Z
ANA PAZAR	Halka açık piyasa değeri 100 M TL'nin altında olan şirketler.	N
GELİŞEN İŞLETMELER PAZARI	Halka açık piyasa değeri 25 M TL'nin altında olan şirketler. 25 M kriteri ilk defa halka arz edilen şirketler için geçerli olacaktır, mevcut şirketler arasında halka açık değeri 25 M TL'nin altında olup Ana Pazarda işlem gören şirket olabilir.	G
YAKIN İZLEME PAZARI	Gözaltı Pazarı, Mali yapısı bozulan ve bu amaçla takip edilen şirketler.	W
KOLEKTİF YATIRIM ÜRÜNLERİ VE YAPILANDIRILMIŞ ÜRÜNLER PAZARI	Yatırım Ortaklıkları Pavları. Varant. Sertifika. Yatırım Fonu katılma payları.	K
NİTELİKLİ YATIRIMCI İŞLEM PAZARI	Halka arz olmadan sadece nitelikli yatırımcılara ihraç yapan şirketlerin paylarının sadece nitelikli yatırımcılar arasında işlem göreceği pazardır.	Q
PİYASA ÖNCESİ İŞLEM PLATFORMU	Halka açık statüde olup, payları Borsada işlem görmeyen şirketlerden, SPK tarafından bu Platformda işlem görmesine karar verilenlerin payları işlem görecektir (eski uygulamadaki Serbest işlem platformu).	S

2.3.2 Kullanıcı Tipleri ve Özellikleri:

İşlem terminalleri (TW):

Borsa işlem salonunda ve üye ofislerinde işlem terminali (TW) kullanımına devam edilecektir. Bu kullanıcıların emir iletim kapasitesi (değişiklik ve iptal de dahil olmak üzere) saniyede 10 adet olarak belirlenmiştir. Bu rakam parametrik olup Borsa tarafından önceden duyurularak değiştirilebilir. İşlem terminallerinde iki ayrı gruba (Partition) iki ayrı bağlantı yapılmasına gerek yoktur, bir kullanıcı tek bağlantı ile her iki gruba da bağlantı sağlayabilir. İşlem terminallerinde temsilci yardımcısı, temsilci ve baş temsilci (şef broker) uygulamaları devam edecektir.

FIX:

BISTECH sisteminde FIX protokolü 3 amaçla kullanılmaktadır:

- Emir İletimi (FIX Order Entry): Mevcut yapıda olduğu gibi emir, kotasyon ve ilave olarak özel işlem bildirim işleri için kullanılır. Her üyenin iki gruba bağlı tüm işlem sıralarına ulaşması için en az iki FIX oturumu açması zorunludur. Mevcut yapıda olduğu gibi

kolokasyon ve uzak erişim noktalarından kullanılabilir. Mevcut sistemdeki FIX kapasiteleri ve bunların değişimine ilişkin kurallar gruplama bazında korunacaktır. Örneğin 12 emir/saniye kapasitesine sahip 1 kullanıcı sahibi olan üyemize BISTECH sisteminde her bir grup oturumu için 12 emir/saniye kapasiteli bir FIX kullanıcısı (toplamda 2) tahsis edilecektir.

- Referans Veri (FIX Reference Data): Enstrüman bazında referans bilgileri sağlayan FIX bağlantısıdır. İlgili enstrümana ait gün başındaki referans bilgileri veren “Security Definition” Mesajı, gün içindeki güncellemeler için gönderilen “Security Definition Update” Mesajı, Seans değişikliklerinin takip edildiği “Security Status” Mesajı, fiyat bilgilerini içeren “Price Reference” Mesajı, Sistem üzerindeki seansların bilgilerini içeren “Trading Session List” Mesajı sağlanmaktadır. FIX Emir İletimi bağlantısından farklı olarak gruplama (partitioning) yapısı söz konusu değildir. Bu nedenle hem birinci hem de ikinci grup enstrümanları hakkındaki bilgileri içermektedir.
- FIX Drop Copy: Belli bir üyeye ait emir, kotasyon, işlem ve özel işlem bildirimleri akışının sağlandığı FIX bağlantısıdır. Bir üyenin tüm kullanıcılarının ilgili mesajlarının gönderilmesi ile üye riskini ölçmek amacıyla kullanılabilir gibi ayrıca sponsor olunan kullanıcılara ait emir ve işlem akışının sponsor kullanıcılara gönderilmesi amacıyla da kullanılabilir. Emir iletiminde olduğu gibi iki grup (partition) için en az iki FIX oturumu açılması zorunludur.

OUCH:

Diğer emir iletim kanallarını göre daha hızlı emir iletime ve böylece Yüksek Frekanslı işlemlerin gerçekleştirilmesine imkan sağlayan, BISTECH sisteminin getirdiği yeni bir emir iletim protokolüdür. Her üyenin iki gruba bağlı tüm işlem sıralarına emir iletimi sağlayabilmesi için en az iki OUCH oturumunun kurulması zorunludur. İlk aşamada devreye alınmayacak olup, 2016 yılının ilk çeyreğinde devreye alınması planlanmaktadır.

ITCH:

Diğer veri yayın protokollerine göre daha hızlı veri akışı sağlayan bir protokoldür. Piyasa verilerine çok düşük gecikme (latency) değerleri ile ulaşma imkanı sağlamaktadır. Yaygın kullanım alanı yüksek frekanslı işlemler olmakla beraber, özellikle emir defterine ait tüm emir ve işlem bilgilerine hızlı erişim amacıyla geniş piyasa katılımcıları tarafından kullanılmaktadır. BISTECH sisteminde her üyenin iki gruba bağlı işlem sıralarının piyasa bilgilerine ITCH kanalıyla erişimi sağlayabilmeleri için en az iki ITCH oturumunun kurulması zorunludur.

2.3.3 Bir işlem gününde tek seans uygulaması

Yeni yapıda günlük iki seans uygulamasından vazgeçilmesi planlanmaktadır. Yeni yapıda tüm güne yayılan tek bir seans yapılacaktır. Tam ve yarım günlere ait tüm seans akışlarına ilişkin detaylı bilgiler, Ek-5’te yer almaktadır.

2.3.4 Emir ve işlem (sözleşme) numaralarının sistematığı

Mevcut uygulamada emir numarası, başında tarih yer alacak şekilde birden başlayarak verilmektedir. Yeni yapıda ise başında tarih olmadan, 64 bit, grup (partition), emir defteri ve alı/satış tarafı bazında özgün (unique) bir şekilde verilecektir. İşlem numarası ise gün içerisinde partition bazında özgün (unique) ve sıralı olarak verilecektir.

Bir emrin teklifi aşağıdaki 3 parametreye bağlıdır:

- 1) Emrin girildiği enstrüman
- 2) Emrin alış mı satış mı olduğu
- 3) Emir numarası

Bir kotasyon emrinin alış ve satış tarafı aynı anda girildiğinde Sistem her iki taraf için aynı emir numarasını vermektedir (kotasyonun kendisine ayrı bir numara verilmez).

Örnek:

Emir Numarası : 5B6866C1:00002801
İşlem Numarası : 09240A4100000001

2.3.5 Fiyat derinlik bilgisi

Hâlihazırda 5 kademe verilen birikimli fiyat derinlik (fiyat baz) sorgusu yeni Sisteme geçişle birlikte TW'larda 25 kademeye çıkarılacaktır. Veri yayında ise 10 kademe olarak planlanmaktadır.

2.3.6 Hatalı işlem düzeltme bildirimleri

Yeni Sistemin devreye alınmasıyla birlikte Borsa bünyesinde (T+1) süresi içerisinde yapılmakta olan hatalı emir düzeltme bildirim uygulaması sona erecek bunun yerine Takasbank bünyesinde Takas terminalleri kullanılarak işlem düzeltme uygulamasına geçilecek ve Takasbank'taki işlem düzeltme uygulamasında da Takasbank tarafından duyurulacak olan bir ücret tarifesi geçerli olacaktır.

Yeni yapıda emir üzerinden değil işlem üzerinden düzeltme yapılabilecektir.

Düzeltilmeler mevcut uygulamada olduğu gibi M/P/F alanı, AFK alanı ve Hesap Numarası alanında yapılabilecektir.

İşlem düzeltmelerinin sadece T+1 günü mesai saatleri içinde yapılması gerekmektedir.

2.3.7 Piyasa Yapıcılık

Piyasa yapıcılık kuralları yeni yapıda önemli ölçüde değişecektir. Bu değişiklikler şöyledir:

- Sistemde piyasa yapıcı olarak tanımlanan bir üye tüm sermaye piyasası araçlarında kotasyon girebilecektir.
- Bir sermaye piyasası aracında birden fazla piyasa yapıcı ve birden fazla (farklı piyasa yapıcı kurumlara ait) kotasyon mümkün olacaktır.
- Kotasyon fiyatları, ayrı bir fiyat limiti oluşturmayacaktır. Kotasyonun fiyatını geçen seviyelerden de (%20 limitlerin içerisinde kalmak kaydıyla) işlem yapılabilecektir.
- Mevcut sistemde zorunlu kotasyon miktarına kadar iptal edilebilen (miktarı azaltılabilen) kotasyonlar yeni yapıda tamamen iptal edilebilecektir.

- Yeni yapıda Sistem tarafından gerçekleştirilen otomatik ilk kotasyon atama ve otomatik kotasyon yenileme fonksiyonları olmayacaktır.
- Mevcut sistemde piyasa yapıcılığın uygulandığı işlem sıralarında kotasyon girişi yapılmadan işlemler başlatılmamaktadır. Yeni sistemde kotasyonlar da normal emirler gibi olacak ve kotasyon girilmeden emir girilebilecek ve işlem gerçekleştirilebilecektir.
- Seans akışında sadece kotasyon girişine ve değiştirilmesine izin verilen bir zaman aralığı olmayacaktır.
- Açılış, kapanış seansı gibi tek fiyat yönteminin uygulandığı bölümlerde de kotasyon girilebilecektir.
- Müşteri hesabı kullanılarak girilen kotasyonlarda piyasa yapıcılar AFK alanına PYP, portföy hesabı kullanılarak girilen kotasyonlarda PYP girmek zorunda olacaktır.
- Piyasa yapıcının indirimi günlük yapılacak değerlendirmelerden hesaplanacak, aylık tahakkuk ettirilecektir.
- Kotasyon emirlerinin güncellenmesinde miktar azaltılsa dahi öncelik kaybolacaktır çünkü her kotasyon değişikliği iptal ve yeni emir girişi olarak addedilecektir.

2.3.8 Piyasa yapıcıların değerlendirilmesi

Piyasa yapıcılıkla görevlendirilen aracı kurumların minimum kotasyon miktarı ve maksimum yayılma aralığı kriterlerine göre değerlendirmeye tabi tutulmaları planlanmaktadır. Hâlihazırda uygulanmakta olan 250 lotluk minimum kotasyon miktarı ve yayılma aralıkları yeni sistemde de uygulanmaya devam edecektir.

Yeni sistem içinde yer alan ve piyasa yapıcının belirli kriterler çerçevesinde değerlendirilmesini (market maker supervision) mümkün kılan yapı sayesinde, miktar ve fiyat kriterlerini Borsanın belirleyeceği oranda sağlayan aracı kurumlar görevli oldukları emir defterinde piyasa yapıcı olarak başarılı sayılacaktır.

Görevli piyasa yapıcıların sürekli işlem saatlerinin %90'ında miktar ve fiyat koşullarını sağlayan –geçerli- bir kotasyon bulundurmaları gerekecektir. İlgili sıradaki fiyatın taban veya tavan olduğu sürelerde (ilgili sıranın tavan fiyattan alıcılı ve satıcısız olması veya taban fiyattan satıcılı ve alıcısız olması hallerinde) piyasa yapıcının geçerli bir kotasyonunun olmaması hâlinde dâhi piyasa yapıcı yükümlülüğünü yerine getirmiş sayılacaktır.

Piyasa yapıcılar miktar ve yayılma aralığı kriterlerine uymayan bir kotasyon girdiklerinde veya mevcut kotasyonları değiştirilerek veya bu kotasyonların işlem görmesi sonucunda bu kriterleri karşılayamaz duruma geldiklerini üye işlem terminali üzerinde sorgulayarak öğrenebilir.

Piyasa yapıcı kullanıcılar İşlem Terminali ile yapılacak sorgulama ile piyasa yapıcı olduğu herbir enstrüman için ayrı olarak;

- Kotasyon asgari geçerlilik şartlarını taşııyorsa durumun nedeni,
- Seansın o aşamasına kadar geçen sürede mevcut yükümlülük karşılayıp karşılamadığı bilgisine ulaşabilirler.

Kotasyon durum sorgulaması FIX protokolü ile desteklenmemektedir.

2.3.9 Temerrüt işlemleri

Mevcut durumda Takasbank tarafından T+3 sabahı Borsaya yapılan bildirim sonrasında Borsa tarafından XCH özel üye kodu ile yürütülen temerrüt işlemleri, yeni sistemle birlikte Takasbank tarafından ve temerrüde düşen üye adına (on behalf) doğrudan gerçekleştirilecektir.

2.3.10 Birincil Piyasa

Yeni yöntemlerle (sabit ve değişken fiyatla talep toplama) yapılan birincil piyasa talep toplama aşamalarında derinlik bilgileri kapalı olmaya devam edecek ancak ihraççıya ilgili sıraya gelen talep hakkında Borsa tarafından mail yoluyla yapılan bilgilendirilme işlemi BISTECH sisteminde ihraççı üyeye yalnızca bu amaca (gelen talebi izlemeye) yönelik, geçici olarak verilecek bir işlem terminali (TW) kullanıcısı aracılığı ile gerçekleştirilecektir.

Özel emrin kaldırılması nedeniyle rüçhan haklarından arta kalan payların birincil piyasada satışında özel emre ilişkin kurallar kaldırılmıştır. Ayrıca bu sıralarda özel işlem bildirimini de kullanılmayacaktır.

Yeni yöntemle yapılan halka arzlarında (sabit ve değişken fiyatla talep toplama) emir miktarında daha önce değişiklik yapılamazken BISTECH sistemi ile miktar değişikliği yapılabilecektir. Miktar artırımlarında emir önceliğini kaybederken azaltımlarda koruyacaktır.

2.3.11 Günlük Bülten:

Borsamız internet sayfasında “excel” formatında yayınlanan pay piyasası günlük bültenine yeni alanlar eklenmiştir ve “csv” formatına dönüştürülmüştür. Söz konusu bültende bulunan alanlar Borsamız internet sayfası (<http://www.borsaistanbul.com/nasdaqdestek/teknik-dokumanlar>) adresinde bulunan “Borsa İstanbul PP Veri Bildirim ve Kabul Formatları” dosyasında yer almaktadır.

Borsamız internet sayfasında bunlara ilave olarak “csv” formatındaki bültenin önemli alanları ve toplu işlem bilgileri ayrı bir sayfada “html” formatında kullanıma sunulacaktır.

2.3.12 Pay Piyasası Raporları:

Üyelerimize sunulan Pay Piyasası emir ve işlem defterleri ve marj dosyalarında da yeni sisteme yönelik değişiklikler yapılmıştır. Söz konusu dosyalarda bulunan alanlar Borsamız internet sayfası (<http://www.borsaistanbul.com/nasdaqdestek/teknik-dokumanlar>) adresinde bulunan “Borsa İstanbul PP Veri Bildirim ve Kabul Formatları” dosyasında yer almaktadır.

2.3.13 BISTECH İşlem Platformunda Pay Piyasası Üye İşlem Terminali (TW-Trading Workstation) kullanımı için sertifika alma zorunluluğu

Üyeler yeni işlem platformuna gerek FIX arayüzü ile bağlanarak gerekse kendilerine tahsis edilecek işlem terminallerini kullanarak emir iletebilecek, işlem gerçekleştirebilecektir.

Pay Piyasası’nda işlem yapan üyelerimize tahsis edilecek olan BISTECH işlem terminallerini BISTECH üye temsilci eğitimlerine katılmış ve başarılı olmuş üye temsilcileri kullanabilecektir.

2.4 UYGULAMADAN KALDIRILAN ÖZELLİKLER

2.4.1 OLFE ve OLDE türü emirleri

Mevcut yapıda bu emir türlerinin çok az kullanılıyor olması ve Genium INET’te söz konusu emir tiplerinin bulunmaması nedenleriyle Özel Limit Fiyatlı Emir (OLFE) ve Özel Limit Değerli Emir (OLDE) kullanımdan kaldırılacaktır.

2.4.2 Maksimum lot uygulamasına son verilmesi ve maksimum emir değeri sınırı

Emir girişlerinde miktar alanında uygulanan maksimum lot kontrolüne son verilecektir. Emir girişlerinde tutar olarak maksimum TL kontrolü yapılacaktır. Uygulama başlangıcında bu tutar, emir başına şu anda olduğu gibi 3 milyon TL olacaktır. Emir girişlerinde maksimum miktar sınırı ise 10 M olarak belirlenmiştir. BISTECH sistemi gerek tüm piyasa gerekse kıymet bazında bu değer farklı ayarlanmasına imkan vermektedir.

2.4.3 Özel emirler

Özel emirlerin piyasamızda çoğunlukla, aynı aracı kurumun müşterileri arasında anlaşması Borsa dışında daha önce gerçekleştirilmiş işlemler olduğu bilinmektedir. Bu durum göz önünde bulundurularak aracı kurumların bünyesinde anlaşma sağlanan alım-satım taleplerinin, yeni yapıda yer alan özel işlem bildirim işlevi ile Borsamıza bildirilmesi ve işleme dönüştürülmesi söz konusu olacaktır.

2.4.4 Kotasyon numarası bilgisinin bulunmaması

Mevcut sistemde kotasyonun alış tarafına, satış tarafına ve kotasyonun kendisine ayrı ayrı emir numarası verilmektedir. Yeni Sistem’de kotasyona ayrı bir numara verilmeyecektir.

KAYNAK: BORSA İSTANBUL

Ayrıntılı dökümana aşağıdaki linkten ulaşabilirsiniz:

<http://www.borsaistanbul.com/docs/default-source/nasdaq-dokuman/bistech-pay-piyasasindaki-yeni-isleyis-esaslari.pdf?sfvrsn=8>